

Sibiryaya Tarihi

Örnek Sınav

1. Sibiryaya coğrafyası hakkında bilgi veriniz. (25 Puan)

Sibiryaya, Ural Dağlarından Pasifik ve Arktik bölgeye kadar uzanan geniş alanları kapsayan bölge olarak kabaca tanımlanabilir.

Büyük ve geniş topraklara sahip Sibiryaya günümüzde Rusya Federasyonunun bir parçası olup başlıca Altay Cumhuriyeti, Altay Bölgesi, Hakasya Cumhuriyeti, Tuva Cumhuriyeti, Krasnoyarsk bölgesi, Omsk, Novosibirsk, Kemerov, Tumen gibi idari birimlere ayrılmıştır.

Sibiryaya iklim ve bitki örtüsü bakımından kendi içerisinde farklılıklar arz etmektedir. Kuzeyden güneye doğru bakıldığında, kuzey bölgeler tundura ve tayga, daha güney kısımlar ormanlık alanlar ve bozkırlarla çevrilidir. Bitki örtüsünün yüzde kırkı orman olan Sibiryaya, içerisinde yaşayan canlı hayat için kendine özgü bir ekosistem sağlar.

Son derece bataklık, nehir ve göllerle kaplı olan bölgede Obi, Yenisey ve Lena nehirleri ulaşım imkanı veren başlıca geniş nehirler arasındadır. Bu nehirler kuzeyden güneye tüm Sibiryayı geçer ve bölgede ulaşım ve ticaretin sağlanmasında önemli yer tutar.

2. Sibiryaya'nın beşer coğrafyası hakkında bilgi verin. (25 Puan)

Geniş bir alanı kaplayan Sibiryaya zengin yeraltı ve yer üstü kaynaklarına sahip olmanın yanında pek çok farklı halklarada ev sahipliği yapmaktadır.

Sibiryaya bölgesinde yaşayan halklar daha yakından incelendiğinde öncelikle yerli halklar olarak anılan ve Sibiryaya Ruslar gelmeden önce varlıklarını sürdüren halklar gelmektedir.

Bu açıdan çok farklı etnik guruplara ev sahipliği yapan Sibiryayanın etnografik yapısı incelendiğinde bölgenin çok büyük bir kısmı öncelikle Türk – Moğol,

Manchu-Tungus, Fino-Ugor ve Paleo-Asyatik kökenli halklar tarafından oluşturulmaktadır.

Yerli halkların dışında başta Ruslar olmak üzere kolonyalizim süreci içerisinde ve sonrasında bölgeye pek çok farklı etnik gurup yerleşmiştir.

Bölge tarihi ve politik olarak ele alındığı zaman, başta Hun, Türk, Moğol veya Mannçu Tungus gibi kavimlerin yönetiminde farklı imparatorluklar tarafından kontrol altında tutulmuştur. En son onbeşinci yüzyılda Moğol impartorluğunun bir kolu olan Altın Ordanın dağılmasından sonra Sibir Hanlığı politik olarak bölgede varlığını hissettiren önemli güçlerden biri olarak ortaya çıkmıştır.

3. Sibiry'a'daki Rus hakimiyeti hakkında bilgi verin. (25 Puan)

Rusların Sibiry'a ile ilişkileri onüçüncü yüzyılda Rus tüccarlar ile Sibiryanın yerli halkları arasında yapılan ticari ilişkilerin başlama tarihine kadar geriye gider.

Çar Korkunç İvanın 1552 yılında Kazan Hanlığını almasından sonra Sibiryanın Kapıları Moskova Hanlığına açılmış ve bu olaydan sonra Rusların pasifik okyonusuna ulaşmaları artık bir kolonizasyon süreci haline gelmiştir.

1581 yılında Yermak komutasındaki Rus-kazakları Ural'ları geçip günümüzde Tobolsk şehrinin yakınlarında Sibir şehrini kurmuşlardır. 1598 yılında Rusyanın Tatar Hanlıklarını yenilgiye uğratması ile de Rus İmparatorluğu Sibiryanın batı bölümünü kendi egemenliği altına almıştır.

Kara ve nehir yollarını takip eden Rus kazakları ulaşabildikleri bölgelerde kaleler inşa etmişler ve kontrolü sağladıkları bölgelerde başlıca kürk olmak üzere ticaret kolonileri oluşturmaya başladıkları gibi Moskova için vergi toplamaya başlamışlardır.

1640 yılına kadar Okot denizine ulaşan Rus yayılması ilerleyen dönemde bu gün Uzak Doğu Rusya olarak adlandırılan Ussuri Nehrinin uzandığı geniş coğrafyada Çin ile komşu olmuştur.

Her ne kadar bölgede yapılan kürk ticareti çok önemli olsada onsekizinci yüzyılda yapılan kürk ticareti önemini görece olarak yitirmiş Sibiry bu tarihten itibaren Rus ekonomisi için sonderece gerekli olan altın, elmas, yakut, gümüş gibi değerli taş ve madenlerin yanında, tüketim mallarının üretimi için gerekli olan kalay, bakır, demir gibi madenlerin çıkarıldığı önemli bir ekonomik bölge haline gelmiştir.

Ticaret ve madencilik dışında bölge 1861 yılında Rusyanın batı bölgelerinde bulunan fazla köylü nüfusun göç ettirilebileceği bir yer haline gelmiştir. Her ne kadar zamanın devlet politikası köylü göçüne resmen izin vermesede, bu tarihten sonra Bölge Rusyanın batısında tarım nüfusunun artmasından kaynaklanan sosyal sorunların çözümü için bir alternatif olarak algılanmayada başlanmıştır.

Her ne kadar bu tarihlerde Sibiry bölgesine Rusyanın batı kesimlerinden köylü nüfusu gelsede devlet tarafından desteklenmedikleri için demografik hareketlilik bölgede çok büyük sorunlar yaratmamıştır.

Tüm bu sosyal gelişmelerin hazırladığı ortam içerisinde 1892-1905 yılları arasında Trans-Sibiry demir yolunun inşa edilmesi, Çarlık Rusyasının batı kısımları ile Sibiry'yı birbirine bağlamış bunun bir sonucu olarak ulaşım sorununu önemli oranda ortadan kaldırmıştır.

Bu gelişmeye paralel olarak zamanın içişleri bakanı P.A. Stolypin'in Rusyanın batı kesiminde büyük sosyal problemlere yol açan fazla köylü nüfusu devletin desteklediği bir program dahilinde Sibiryaya yoğun olarak yollaması sonucunda Sibiryanın geniş bozkırlarına çok sayıda Rusyanın batısından köylü nüfus göç

etmiştir. Yapılan göçün sonucunda yerli halklara ait topraklar Rus yerleşimcilere açılarak tarım arazisi haline getirilmiştir.

Seperansky ile birlikte yapılan bu toprak reformu ile bölgeye yerleşen köylü nüfus ve konar göçer bir yaşam süren yerli halklar arasında sorunlar en üst düzeye çıkmış, her ne kadar devlet bu durumu düzenlemek adına idari alanda bir çok değişiklik yapmış olsada bu problem Sovyetler Birliğinin kurulacağı güne kadar bölgede güncelliğini korumuştur.

4. Sibirya'da Sovyet dönemine geçiş hakkında bilgi verin. (25 Puan)

İç savaş sonunda bölgede Bolşevikler egemenliklerini sağlamış ve Sibirya Sovyetler Birliği için gerek hammadde sağlanan gerekse ağır sanayinin kurulduğu sosyal ve ekonomik açıdan önemli bir bölge haline gelmiştir.

Sovyet döneminde Sibiryada bulunan fakat tüm Sovyetler Birliğinde önceliğe sahip yerleşim birimlerine bakılacak olursa Ural-Kuzensk sanayi bölgesi Sovyetler Birliğinin ilk beş yıllık kalkınma döneminde (1928-1933) büyük bir ekonomik gelişme örneği göstermektedir. Bölgede çıkartılan demir kömür ve çelik üretimi Sovyet ekonomisine büyük katkıda bulunduğu gibi bölgede çok fazla işgücü çekmiştir. Ural-Kuzensk sanayi bölgesi ve benzeri endüstriyel alanların Sibiryada yaygın bir hale gelmesi ile bölgedeki Rus nüfusunda büyük bir artışa sebep olmuştur.

Sibirya hakkında genel bir yargının oluşmasında özellikle Sovyetler Birliğinin ilk dönemlerinde suçluların cezalandırılması için yollanılan ve *Gulag* adı verilen konsantrasyon kampları ön plana çıkmıştır. Bu kamplarda özellikle siyasi suçluların içerisinde bulunduğu pek çok insan rehabilitasyon amaçlı uzun yıllar mahkum edilmiş ve pek çok kişi bu kapsamda hayatlarını kaybetmiştir. Sibirya

hakkında genel bir yargının oluşmasında özellikle Sovyetler Birliğinin ilk dönemlerinde suçluların cezalandırılması için yollanılan ve *Gulag* adı verilen konsantrasyon kampları ön plana çıkmıştır. Bu kamplarda özellikle siyasi suçlularında içerisinde bulunduğu pek çok insan rehabilitasyon amaçlı uzun yıllar mahkum edilmiş ve pek çok kişi bu kamplarda hayatlarını kaybetmişleridir.

Sibiryada ikinci dünya savaşı sırasında da çok önemli bir rol oynamış, mevcut sanayi ülkenin batı kesimini ele geçiren Alman ordularının yıkıcı gücünden Ural dağlarının doğu bölgelerine çekilerek kurtarılmıştır. Bu sayede Sovyet ordusunun gerek duyduğu askeri veya “buğday” gibi lojik destek Almanların ulaşamayacakları bir noktadan – Batı Sibiryadan - sağlanmıştır.